

Ernek a számnak az ára 30 fillér.

Negyvennyolcadik évfolyam.

10. szám.

Debrecen, 1928 március 10.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Látások a református lelkésznevelés körül.

Minden nevelésnek arra a kérdésre kell megfelelni — még a növény- és állatnevelésnél is —, mi teendő vár az egyénre? Ez olyan egyszerű igazság, hogy minden további okoskodás felesleges. Csak afelett lehet és kell is mélyen és alaposan okoskodni, nagy figyelemmel megfigyelni, hogy a nevelendő egyénben megvan-e az eredményhez vezető, ható erő. Mert ha nincs, az egész nevelési művelet fából vaskarika.

Nos tehát: mi teendő vár egy református lelkészre? Ne tessék kinevetni és utalni a zsinati törvényekre és vonatkozó szabályokra. Csak haladjunk a sorján, amint a Szabolcska „Magyar pap”-ja előszámálja Szent Péternek.

A megbízást osztogató Főbölcesség adhat feleletet Utasításában, amint Fia által tudtul adta: Krisztus saját szavával is, élettényeivel is, minden lépésével. Hiszen éppen ezekben van az ő Messiás elhívásának értelme, emberi életünkre vonatkozólag. Csak azt az egyet vegyük a sok és sokféle utasításai közül, amivel Máté végzi evangéliumát. Tanítani minden, minden embereket a föld végső határáig, válogatás nélkül, mert hiszen Isten mindnyájunk atyja, az atyai tökéletesség és lehetőség el sem képzelhető magasságán. És minden embergyermekét magához akarja emelni, nem itt e földi világban ugyan, de ez a kezdet, előkészítő iskola, az élet Abc-jét itt kell kezdeni.

Mit kell tanítani? Hát amikről a Krisztus tanított. És mi célra? Hogy megtartsák mindazokat, amiket Őtől tanultak és láttak. Mert a Krisztus tanításai nem lecke-érdemjegy az élet ajtónyitogatásához, hanem életsegítő szent munkák gyakorlása. Krisztus olyan munkának tartja, mely könnyű és gyönyörűsége. Ezen megállapítás megérdemelne egy, mostani nagy püspökeinkhez méltó kimélyítést: én megelégszem itt azzal a példabeszéddel: minden könnyű annak, akinek nem nehéz! Azaz: akinek arravalósága van.

Tehát első az arravalóság, a képesség, a hajlam a lelkészi pályához, munkákhoz. És a nevelőknél is elsősorban. Az a lelki életáram, mely a

nevelőnek minden mozdulatából kisugárzik, ez a lelki szántás a magvetéshez. Krisztusról is ezt érezte meg mindenki, aki hatása alá került: erő áramlott ki belőle. És ez nincs a nevelők diplomájába bejegyezve. Még a jó előadóképesség sincs. Pedig enélkül a nevelő munkája útszélre vagy tövis közé szórt mag. Ez fájdalmas köztapasztalat. Nekünk is volt annak idejében igen fontos tárgyat tanító tanárunk, lelkésznevelési szakon. Unalmas, egyhangú előadó, úgy ült a katedráján, mint kotló a záptojáson.

Tehát lelkésznevelésünknel kiinduló pont volna az arravalóság megfigyelése és kiválogatása, már a gimnázium (oh, ez a gimnázium!) alsóbb fokától. Aztán én nagyon célszerűnek látnám már a hetedikben elkülöníteni a lelkészi pályára utaltakat. (Érettségi nélkül? No hiszen!) Így aztán 6 év állana rendelkezésre, oly tudnivalóknak megszerzésére, melyek nagyobb eredményt hoznak a lelkészi munkánál, mint aminő kárnak látszik talán a 7. 8. gimnáziumi év elhagyásából származható. Különben is életünk tavaszkorának úgynevezett iskolás időszakunk nem arra való, hogy életcélunkhoz bevezetett készséget adjon. Legjobb esetben munkaeszközöket hord össze és ad kézbe a nevelés s rávilágít az eszközök használatára. Igazában és valójában emberi életünk egész folyamata nevelőiskola, bibliai nyelven: előkészület istenországára számára, mely már itt bennünk van Krisztus szerint s megépítésre vár odafenti használatra. És Pál apostol lelke szerint: „a mi Istenünk azt akarja, hogy minden ember idvezüljön és az igazság ismeretere eljusson”. S ha minden istengyermek a maga útján indulhatna és haladhatna — oh, nem a mai emberi bölcesség társadalmi berendezése alapján, hanem Isten szerint! — bizony elégséges volna neki az útmutatás, hogy lelki lábai is megerősödjenek. Ezt a magam életútjáról is megerősíthetem. Amennyit és amiket az élet előtár a megfigyelő lélek elé, olvasmányokban, utazásokban, körülményekben, felszámálhatatlan napi jelenségekben, melyek úgy alakítják az arravaló lelket, mint a hegyoldalról leszakadt csupasziget kódarabot a völgyi patakban sodródó hasonló társai, — nincs az az elképzelhető tudományegyetem, amely ily kész embereket bocsáthatna ki. Még a gyakorlati

pályákról sem. A lelkesítő pálya pedig, Krisztus szerint is, a fokozatosan bonyolódó életszükségletek szerint is — főként a mi falvainkban — igazán mindenhez értő, mindenben gyakorlott életsegítőt kíván. (Csak úgy közbevetve említem meg, hogy voltam falusi orvos, a Hanemann-fele hasonszenvi orvoskönyv tanulmányozása alapján, orvos nemlétében; holott a Tiszavidék beláthatlan mocsarai milliószámra tegmelték a lázakat szorgalmasan oltogató szunyogok s egyéb férgek temérdekségét. Voltam községi árvagyam, a mihaszna közigazgatás gyamolalansága miatt, a felsőbb hatóság nemcsak elnevezte — törvény ellenére —, de szívesen vette, hogy 8 éven át rendbehoztam az árvák vagyonkáját. Voltam fiskális, bekebíró, szövetkezeti szervező, vezető és vándorapostol b. e. Darányi I. minisztersége és megbízása folytán. Voltam gazdasági tanácsos — nem sub titulo — adásvételi közvetítésként, tervező és építő, ócskaságok reparálója, ázó, veső, favágó és még a jó Isten tudja, mi, alkalom és szükség szerint, melyek nincsenek elősorolva zsinati paragrafusokban, egyéb szabályokban. S aztán, aki nem látja meg az élete haladásában lába előtt heverő akadályköveket s cipője orra beleakadva, esetlik-botlik, vagy el is bukik, betöri az orrát, sopankodva, nyavalyogva, hogy bomladozó kerítésébe nem tud egy szőget beverni s emiatt a papné zsörtölődik, hogy tyúk-malackár miatt, kikapart, kitérített zöldség, stb. miatt izellen az étel stb. Minek mondjam tovább, annak megértésére, honnan is induinak, főként manapság, azon megható segélykérvények, gyűjtések, irásban, képből, vándorlásokban, sőt istenes cserisztonokban s egyebekben.

Azonban nehogy azt gondolja az olvasó, hogy én az iskolától várnám azt is, hogy a leendő papokat tanítsa meg még egy palánkszög beverésére is, sőt éppen annak megvilágítására említettem, hogy úgysem képes minden eszközt kezébe adni, és tökéletesen elég, hogy azt a föllehetőséget megadja, melyet az a bizonyos bibliai vak kért az arra haladó Mestertől: „Mit kívánsz, hogy cselekedjem veled? Mester, azt, hogy lássak!” Igen, látni azt, hogy ható erők működnek mindenfelé, életteremtésre is, életgyengítésre is és neki Krisztus nyomán a füstölő gyertyákat is tiszta fényre, a törekony nádszalakat is teherbíró sudárba kell segíteni s így a nagy és bölcs Életrendező műhelyében, a maga helyén ügyelni, irányítani, helyreigazítani, hogy együttműködésben, simán haladva, a nagy gépezet milliárd hatóeszköze, a jó és hű szolga többre biztatását érdemelje ki.

Hogy aztán a megfelelő eszközök milyen kiválasztásával és elrendezésével érhető el a mi lelkesítő szolgálatunk kívánt eredménye, ennek részletezése, megállapítása a hivatalos testületre tartozik. Én csak azt állapítottam meg elvileg, a magam lelkéből és a körülöttem folyó lelkesítő működések eredményének megfigyeléséből, hogy ez a jelenlegi eredmény, vagy hiány a ható okok kezdetére utalnak s minden nevelési eszköz értékét az eredmény mutatja meg.

Még két nagyjelentőségű dologra bátorkodom

felhívni a figyelmet. Egyik, általában iskoláink — alfától omegáig — vallásos érzést ápoló föladata, de mégis főként népiskolai fokozaton. Minő nagy értéke lehetne felekezeti iskolajogunknak, vallásos érzés ápolása tekintetében is, azon jövő érdekében, ha majd — akarva-nemakarva — elvesztjük ezt a jogot s a vallásos érzés ápolása kizárólag a lelkesítő karra lesz átutalva. Mert bizonyosan ez lesz a vers vége, hiába ápolja a mai kormányzat a felekezeti iskolajelleget. — bizony csak pénzügyi okokból. Tehát addig kellene nekünk részint meglevő tanítóképzőink nevelőszellemét leketanítás helyett krisztusi lelkihatást teremtő eszközökkel és módszerekkel felcserélni, másrészt a lelkesítő és tanítónövendékek lelkébe szinte beoltani a legnemesebb emberi közérdekre tartozó egymásrautaltság érzetét.

Azért is pedig, mert egy olyan nagy változás előtt állhatunk az életnevelés alakai és tartalmi megszokott formájára vonatkozólag, hogy a nevelőhatások ereje gyengül az iskola falai között, a hivatalos nevelők és növendékek közt. Az ifjúsági mozgalmak különböző alakjai, főként a csirkészet, diákegyesületek, sportegyesületek, levante és elég számos címenek és célokkal, áldó és képző hatások mellett, bizonyos kilengésekre is vezethetnek, ha az őszinte és tiszteletteljes bizalom nem ad kellő súlyt és erőt a nevelő és növendék összekötő láncának. Lelkesítőnevelő és tanítónevelő tanárok úgy egymással, mint növendékeikkel közös célra, közös hatásokkal működve, adják meg azt a közös alapot, melyen lehet aztán az életműködés terén egymást megértő eszközökkel kellő eredményt teremteni. A másik komoly meggondolnivaló, megtalálni megfelelő formáját a leendő lelkesítő és leendő gyülekezete egymásrautaltságának elvől folyó lelkesítőválasztásnak, vagy tán inkább elhelyezésnek, hogy ne lenne mintegy durva anyagi üzleti íze mindkét oldalról. Tudom, hogy ez nehéz, de akik intézik, ha Krisztus lelkével intézik, megtalálják a nyitját. És megtalálhatják a továbbsegítő felügyelet gyakorlásának figyelmes, apostoli módjával, a mai kevéshasznú egyházjárás helyett.

Zsinati törvényhozásunk kiválasztott tagjaira igazán halálosan komoly feladatok várnak s csak a bölcs Isten lelke képesítheti őket a tiszta megállásra és megfelelő cselekvésre.

Andrassy Kálmán.

Mit tanulhatunk az amerikai magyar reformátusoktól?

Amerikában rengeteg magyar él. New-Yorkban például 100,000 magyart mutatott ki a legutóbbi statisztika. A legtöbben már évtizedek óta itt laknak. Elég jó módban élnek. Anyagilag talán nyugodtan megvolnának. Magyarország sem aggódhatik, hiszen sokkal jobb körülmények közt élnek itt az emberek, mint ott. Sokkal nehezebb a helyzetük a lelkiekből.

New-York egy szédületesen haladó világáros. Innen irányítják az egész világot. Itt van pénz.

hatalom. Ide járnak kölcsönkért a szegény európai országok. Idejönnek „bemutatkozni“ a nagy írók, művészek. Itt szállnak le hajójukról a kivándorlók. Ninesen egy centjük sem, amivel tovább utazhatnának. Letelepednek hát New-Yorkban.

Sokszor megtörtént, hogy az ilyen emberekről senki sem tudott. Munkát kapott. Éjjel oda-járt, nappal aludt. Évek multak el, míg ráakadt egy másik magyarra. Nehéz helyzetében nem tudott soha templomba járni. Nem is tudta, hogy hol van magyar templom. S így lassan-lassan elszokott az egyháztól. Nem érdekelte, nem törődött vele.

Meg aztán Amerika szabad ország. Lehet, hogy az ilyen emberek először egy olyan „barátra“ akadtak, aki kommunista volt. Ez aztán kiverte belőlük azt a kevés hitet is, ami még ott pislákol a lelkük mélyén. Így aztán nemcsak hogy nem törődtek az egyház dolgaival, de annak éppen az ellenségévé nevelődtek.

Ha tudnák az otthoni lelkészek, milyen munkával tartjuk mi itt össze a híveket? Milyen rettenetes fáradtságba kerül ezeknek a gondozása? Milyen élelmesnek, életrevalónak kell lenni itt a lelkészeknek, ha azt akarja, hogy biztos pilléreken nyugodjon egyháza. Az én egyházamhoz körülbelül 250 család tartozik. Ezek 250 helyen élnek. És 250 körülmény közt. Az egyik házmester. Ez mindig otthon van. A másik bányász s csak éjjel található. A harmadik gyári munkás. Éjjel dolgozik, nappal pihen. A negyedik telekügynök. Biztosan sohasem található.

Milyen szép munkát lehet itt mégis végezni. Pedig minket nem támogat senki. Mindentől magunknak kell gondoskodni.

Néhány éve vettünk egy templomot 40,000 dollárért. Ennek terheit hordozzuk. Lelkészt fizetünk. Egyházmegyét fizetjük. Ujságot tartanak fenn. Árvaházakat segítünk. Hazai intézményeket támogatunk. Magyar iskolát és ifjúsági egyesületet tartunk fenn. Mindezt 250 magyar család teszi.

Pedig ezek a magyarok is magyarok. Kivétel nélkül mind az ó-hazában születtek. S a legtöbben csak felnőtt korukban vándoroltak ki.

Kérdezhetné valaki, hol tanulták a mi híveink ezt az egyházszerepet? Ktől látták azt otthon, hogy keserves keresményüknek jórészt Isten oltárára helyezik? Hiszen odahaza egy „jó keresztény“ a legjobb esetben is csak annyit áldoz, hogy kifizeti a párbért, megadja az adót, vasárnaponként perselybe teszi a maga 2 fillérést. Semmi egyebet. Ez az adományozás és adózás egy 200 holdas gazdánál sem mulja felül az évi 50 pengőt. (10 évenként vehetünk egy rendkívüli esetet.) Nekem van olyan egyháztagnom, aki egymagában 3000 dollárt adott már Isten dicsőségére. A legszegényebb özvegy asszony is szívesen áldoz évi 50 dollárt erre a szent célra. Hol vannak az adományozásnak ilyen fokától a magyar reformátusok?

Tudom, mi az ellenetés otthon. Az, hogy mi Amerikában élünk, ahol egy munkás 5—10 dollárt keres naponta. Ne tessenek azonban elfelejteni azt, hogy otthon az sem áldoz, akinek

napi 50 dolláros bevétele van. Tudom még segédlelkész koromból, hogy dicsértük s égis magasztaltuk azt a gazdag embert, aki évi 8.000.000 koronát áldozott az egyház javára. Ma már nem tudnám úgy megdicsérni, hiszen 3 milliárdos vagyonából adta. Az én egyháztagnomnak pedig, aki 3 ezer dollárt adott, csak 12.000 dollár vagyona van. Ez odaadta vagyonának egynegyedét, az pedig csak minden negyvenedik millióját.

Kérem, mi lesz akkor, ha egyszer Magyarországon is függetleníti az állam magát az egyháztól? Miből építenek templomokat? Miből tartják el a lelkészeket, miből nevelik papjaikat?

Ne adja az Isten, hogy ez az állapot bekövetkezzék. Azonban az egyházak vezéreinek gondos előrelátással már most nevelni kellene erre az embereket.

Le kell teljesen vetkezni hazai papjainknak azt a maradiságot, amelyben még ma is élnek. Ne a „jó gazda“, vagy „jó házigazda“ legyen előtünk az elérendő cél, hanem a „jó lelkipásztor“. Ne a társaságok nevetetője, vagy „összejövetelek“ rex bibendije legyen, hanem a *gyülekezet szolgálója*. Ne csak azokat látogassa, ahol kellemes estére számít, ne csak akkor menjen el a szegényhez, amikor napszámosra van szüksége. Sok lelkész rettenetesen panaszkodik otthon a kevés fizetés miatt. . . Én nem adnék mindeniknek igazat. Aki csak vasárnapokon dolgozik híveitért, máskor pedig csak magáért, az ne akarjon többet a híveitől.

Ha én rajtam állana, sokkal jobban dotálnám azt a lelkészt, aki 2—300 lelkes gyülekezetnek a papja s minden idejét, tehetségét, hitét, akaratát, egészségét ezért a kicsiny nyájért adja oda, mint az ú. n. mamuth-ekléz-iáknak a papjait, akik semmit sem dolgoznak, semmivel nem törődnek, legfeljebb csak a segédlelkészeknek osztogatják az utasításokat.

A lelkészi pálya nem egyszerű „kereseti forrás“. Sőt egyáltalán nem az. Ahány ilyen embert tanít végig a theologia, annyi egyháznak homályosul el a jövődjöje. Az ilyen lelkész nem nyereg-következésképpen hiányuk sem veszteség.

Az ilyeneknek derogál az, ha igazi lelkigondozói munkát kell végezniük. — Útját állják a jó lelkipásztorok érvényesülésének is. Elrontanak s elzüllesztnek nagyszerűen gondozott egyházakat is.

Szeretném, ha minden hazai lelkész megnézné személyesen azt a munkát, amelyet itt az amerikai magyar lelkészek folytatnak. Nem azokat a lelkészeket értem, akiket angol, német, holland vagy más misszió fizet s nem azokat az egyházakat, amelyek különböző protestáns alakulásolnak a kitarottjai, hanem azokat, akik minden idegen támogatást nélkülöznek. Akik nem esatlakoztak egyik protestáns csoporthoz sem. Gyönyörű eredményeknek lehetnének tanúi. Mert itt látszik meg igazán a hívek látogatásának, az egyéni lelkigondozásnak az eredménye. Látnának kimutatásokat, amelyek bizonyítanak, hogy egy 200 családos gyülekezetben egy év alatt 6 alkalommal 1100 ember vesz úrvacsorát. Elcsodálkoznánk rajta, hogy ez a

200 család évi 9400 dolláros jövedelmet biztosít egyházának.

Nem álm ez, nem megvalósíthatatlan dolog. Aki nem hiszi, próbálja meg otthon, azt, amit mi csinálunk itt s meg fog győződni állításaim igazáról. Nem elfogadható az az ellenvetés, hogy otthon nem tennék ezt a magyarok. — De hogy is nem tennék. Senki sem próbálta még. Meg aztán otthon van, otthon maradt a magyarság krémje. Ide csak az elkeseredett, koldusszegény, mostohamagyarok vándoroltak ki. A törzsök, az igazi, a tősgyökeres magyar otthon van. . .

Ők megtanítottak bennünket hazát szeretni, mi példát mutattunk arra, hogy kell ebben a nagy idegenségben megtalálni Azt, aki mindenütt jelen van s hogy kell szeretni azt az édesanyát, aki imádkozni, hinni, balsorsban is reménykedni tanít bennünket.

Tukaos György,
new-yorki lelkész.

Közélet

Nyílt levél

Kelemen Gyula belmiss. előadó úrhoz Tizzaszalka.

Kedves Lelkésztestvérem! Hirt sem hallani a szép fonó-estékről. Hát nem bűg már a rokka, a tizzaszalkai iskola termében? Vagy sarokba dobtad a tollad, melyet oly sokszor s olyan ékesen forgattál? Talán dühös fogadást tettél, hogy nem olvashatjuk zentül közléseidet?

En nem nyugszom bele némaságodba, követelem, hogy fogadásod kötelekéből oldozd ki magadat! Azt hiszem, sokan, mások is így vélekednek.

Bánt talán valami? Ne csüggedj! az ekeszarvára vetted a kezedet, ne nézz se jobbra, se balra, szünts, hasogasd a barázdát a belmissió sok-zor nehezen munkálható talaján. Így tégy, mert így illik hozzád s mert ezt várjuk tőled.

Egy-két kéket nem bírsz elviselni, te, a Krisztus felkent szolgálója? . . . hiszen Őt „barátai házában verék meg. . .“ megtagadnád Őt? Mert megtagadod Őt, ha némán hallgatsz, ha Istenadta tehetséggeddel nem írsz okulásunkra! Félreértettünk talán tégedet?? . . . te ezt kiáltsd felénk: a Krisztus országa építgetésében „mi közöm nekem véletek, én csak az én Urannak dolgaiban akarok foglaltos lenni“.

Akkor nem zúgolódunk. Csak akkor zúgolódunk, ha vesztég maradsz, ha azt demonstrárod, hogy harag van szívedben.

Fel tehát! . . . tovább. . . tedd közzé gondolataidat, melyek — mindenki elismeri — értékesek, okulásra valók. Vedd elő eldobott tolladat, mert nemcsak én, hanem *mindnyájan* óhajtjuk olvasni írásaidat.

Gondold jól meg ezeket, így cselekedjél!
Márokpapi.

Kallós Tivadar,
református lelkipásztor.

Külföld

A legújabb pápai encyklikára felelve. Soederblom érsek előadja a Das Evangelische Deutschland f. é. február 12-iki számában, hogy a római egyház meghívását a lausannei „Hit és Szervezet-világkonferencia előkészítő bizottságában sokan *ellenézték*, mégpedig a következő indokolással: 1. Tudva azt, hogy Róma miként gondolkodik önnönmagáról, megbocsáthatatlan naívság volna a hivatalos katolicizmus testvéri közreműködésére számítani. 2. Róma sokkal jobban el van távolodva az Evangéliumtól és az isteni kijelentéstől, hogy sem meglehetne őt hívni egy olyan világgyűlésbe, amelynek alapja a Szentírásban kijelentett örök isteni igazság kell hogy legyen. El kell ugyan ismerni egyes katolikus gondolkozók és prédikátorok őszinte kegyességét és lelki nagyságát, azonban tudni kell azt, hogy éppen ezek az emberek (Pascal, Fénelon, Newman, Döllinger, Tyrrel) szenvedtek legjobban Róma hatalmi törekvései és sajátos módszerei, meg az általa elismert kultuszi mágia miatt. Róma világi okossága, amellyel például a háború után annyi új előnyűtudott magának biztosítani, továbbá tanbeli újításai és pogányos szertartásai a legélesebb ellentétben állanak az isteni kijelentéssel. 3. Nem lehet azt mondani, hogy Róma morális rendszere az igazság iránti abszolút tisztelettől volna áthatva, sőt inkább úgy áll a dolog, hogy ez a rendszer minden emberi együttélésnek lényeges alapját, a bizalmat ássa alá. *Ennek ellenére is győzött az az álláspont*, amely Rómának a konferenciára való meghívását javasolta a krisztusi testvérszeretet és alázatosság szellemében — és *erre* lett a felelet a pápa encyklikája! — A keresztyén egységre törekvőknek a pápától adományozott „*panchrisztianus*“ jelzőre pedig finom szellemességgel jegyzi meg Soederblom a következőket: „Megvolt-e ez a szó ezelőtt is a hivatalos egyházi szóhasználatban? Én nem tudom, de annyi bizonyos, hogy mint jelző, nincs minden szépség nélkül. . . Én könnyen tudok választani e két jelző között: „római keresztyén“ meg „pan-keresztyén“. Egyébként a pan-t másképp is lehetne fordítani. Én azt ajánlom, fogadjuk el ezt az értelmezését, amely filológiailag lehetséges, gyakorlatilag pedig kielégítő: „*egészen keresztyén*“ („*ganz-Christen*“). Ha mi magunk sajátítanánk ki magunknak egy ilyen jelzőt, az túlságos önhittségnek volna a jele. De miután a pápa maga ajándékoz meg vele bennünket ünnepélyesen, csatlakozhatatlansága teljes tekintélyével, már nem változtathatunk rajta többé. . .“ Végül Soederblom nagyon helyesen, a János 4: 20—24-re utal, ahol Jézus eleve és végérvényesen eldönti a kérdést, hogy vajjon Rómában, vagy Genfben, vagy Konstantinápolyban kell-e az Atyát imádni.

Dr. Veress István: „Frauenfelder Arnold, a nagy magyar barát.“ Külön lenyomatban megjelent. Kapható Hegedüs és Sándor Rt. nyomdavállalatánál.

Irodalom

A Keresztyén Család c. református vallásos heti néplap legutóbbi száma már nagy napilapformában jelent meg, annak jeléül, hogy rotációs gépen nyomják. A lap és a Sylvester-nyomda fejlődésének minden egyes újabb bizonyága, így ez is. Örömmel és Isten iránti hálaadással tölt el bennünket. A lap első, 1922-iki szerény külsejű számaihoz képest olyan már ez a mostani szám, mint a csecsemőhöz képest az erőteljű duzzadó ifjú. Azt is örövendve halljuk, hogy a lap az elmúlt héten a Téli Újsággal együtt már 24,500 példányban jelent meg. Azonban Csonkamagyarországon ma legalább 400,000 református „keresztény család” van s ennek fele a tiszántúli egyházkerületben... Lelkipásztorok, tanítók, presbýterek — megtettünk-e már mindent a Keresztyén Család terjesztése érdekében?

ri.

Különfélék

Egyházkerületünk tavaszi közgyűlése június 26-án és 27-én lesz. Ekkor iktatják be főgondnoki méltóságába vitéz Horthy István lovassági tábornokot.

A Debreceni Kálvinisták Templomegyesülete az összes társadalmi és jótékonyegyesületek bevonásával gróf Bethlen Istvánné Bethlen Margit grófnő közreműködésével március 3-án, szombat este 7 órakor az Arany-Bika dísztermében, az építendő Kálvin-ház alapja javára műsoros irodalmi estélyt rendezett igen nagy sikerrel. A díszterem feljártánál Karai Sándorné üdvözölte Bethlen Margit grófnőt, az estély megkezdése előtt a kis teremben pedig Konez Aurélné, a református leánygimnázium igazgatónöje. Az irodalmi estély a Templomegyesület vegyeskarának énekszámaival kezdődött. — Dr. Baltazár Dezső püspök mondott ezután megnyitóbeszédet, meleg szavakkal üdvözölve a grófnőt. A megnyitóbeszéd után gróf Bethlen Margit lépett a pódiumra és olvasott fel négy kis mesét, amelyik mindegyike mély költői tehetségről, finom írói tollról és éles emberlátásról tanúskodott. — A műsor további részében dr. Bessenyei Lajosné Fábry Irma adta elő Liszt É-dúr polonaise-ét, Kardos Géza színigazgató szavalta ezután Vörösmarty: Vén cigányát. Tizenhat díszmagyar ruhás pár adta elő ezután a díszpalotást. Az estély a kollégiumi kántus énekszámaival nyert befejezést. A kitünően sikerült irodalmi est 2500 pengő tiszta bevétellel gyarapította a Kálvin-ház alapját.

A kollégiumi Kántus március 6-án délután 5 órakor a Kollégium dísztermében Nagy József, Vecsey—Bruckner, Kövesdy János, Hegedüs István, Bruckner Róza, Magyar—Kegyes, Kádár Ist-

ván, Fráter Ida, Sipos Margit, Sthal Henrik, Tóth Sámuel, Szabó Sámuel, Budaházi Emilia, Hegyi Mihály, Liszka Nándorné, Varga Mária és Szakácsi András kegyes alapítók emlékezetére évfordulati emlékünnepelet rendezett. A Kántus gyászéneke után dr. Erdős Károly lelkész-képző-intézeti igazgató tartott megnyitó beszédet. Szavalt Nagygyörgy Sándor, Farkas Pál, Humoros novellát olvasott fel Solymosi József szénior. A Kántus három énekszámmal szerepelt. Szigethy Gyula főiskolai énektanár vezetése alatt.

A Debreceni Hittanszaki Önképző Társulat hivatalos lapja, a *Közöny* javára március 8-án d. u. 5 órakor a református főgimnázium tornacsarnokában vidám műsorú irodalmi estélyt rendezett. Az irodalmi estélyt a főgimnáziumi zenekar indulója nyitotta meg, Szigethy Gyula főiskolai énektanár vezetése alatt. Humoros felolvasást tartott Nagy Sándor főgimnáziumi vallásnár. Szavallatokkal és énekszámmal közreműködtek Solymosi József szénior, Farkas Pál, Dezső László, Nagygyörgy Sándor hittanhallgatók. Az irodalmi estély a kollégiumi Kántus énekszámaival ért véget.

A Hítvédelmi Szakosztály március 9-én d. u. 6 órakor vallásos összejövetelt tartott a Kollégium dísztermében. Előadást tartott Nagy Sándor főgimnáziumi vallásnár. Énekelt a református főgimnázium vegyeskara.

Vallásos délután volt az Ispotály-templomban március 4-én d. u. 5 órakor. Bibliát olvasott és imádkozott Nagy Sándor segédlelkész. Predikált Csikesz Sándor egyetemi tanár. Utóimát mondott Molnár Ferenc lekipásztor. A vallásos délutánon még szavallatok és énekszámok emelték Istenhez a lelkeket.

A Kossuth uccai paróchiális kör református Nőegyesülete szépen sikerült összejövetelt rendezett március 7-én d. u. 5 órakor a DMKE. dísztermében igen nagy érdeklődés mellett. Mezey Béla vt. lelkész imádsága után Magyar Bertalan segédlelkész tartott biblíamagyarazatot. Ezután Baksa Sándor teológus adott elő hegedűszólót, ezenkívül szavallat és felolvasás tette változatossá a műsort. Záróimádságot mondott Madar Zoltán segédlelkész.

Harmónium-avatás a Homokkertben. Lélek-emelő, szép ünnepség színhelye volt vasárnap a homokkerti református imaház. — A hivek áldozatkészségéből és a presbitérium segítségével vásárolt harmónium ekkor nyert felavatást. Ez alkalommal Nagy István belmissziói lelkész tartott mély, tartalmas és hitelesítő predikációt.

A hajdúböszörményi református tanítótestület március 3-án szépen sikerült műsoros délutánt rendezett a magyarországi református tanítótestület Hajdúszoboszlón felépítendő gyógyháza javára. Nyitó beszédet Kiss József tanítótestületi elnök tartott.

A hajdúnánási református gyülekezet márc. hó 4-én iktatta be lelkészi állásába új lelkészét. Somogyi Pált.

Dr. Gaál Lászlót, a nagykörösi református Arany János gimnázium tanárát, *Kelet* kutatással foglalkozó nyelvészeti munkássága elismeréséül a *Körösi Csoma-Társaság* rendes tagjává választotta.

A debreceni református presbitérium elfogadta az új szervezeti szabályzatot, amelynek értelmében az egyház hét egyházzérszre oszlik fel, amelyeket bizonyos kérdésekben önkormányzati joggal ruházunk fel. Az egyházat még a háború előtt nyolc paróchiális körre osztották be, amelyek azonban a közbejött zavarok folytán nem mindenütt léptek működésbe. E régi nyolc kör helyére jön most a hét egyházzérsz, tehát az egyház területét újonnan kell beosztani. Az új beosztás előkészítésével megbízott küldöttség márc. 7-én tartotta meg első ülését, melyen dr. Juhász Nagy Sándor főjegyző, dr. Révész Imre és Uray Sándor lelkészek vettek részt. Az egyházzérsz a most meglévő és a tervezések szerint ezután épülendő templomok körül képződnek. A Nagytemplom körül lesz a Csapó-utcai, a Kistemplom körül a Piac-utcai egyházzérsz, a Kossuth-utcai és Árpád-téri egyházzérsz a hasonló nevű templomok körül fognak elterülni. A Hatvan-utcai egyházzérsz számára új templomot kell építeni körülbelül a Mester-utca végén, hogy a környék népes kertsei és telepei is közel érhessek. Az ispotályi templom körül alakuló egyházzérsz kapná egyelőre a Homokkertet is, ahol azonban új templom építése szintén tervbe van véve, amikor is a Homokkert és környéke mint nyolcadik egyházzérsz önállósulna. Mindez azonban egy most kezdődő nagy munkának első vázlata, amelynek végleges kidolgozása még sok időt fog igénybe venni. A küldöttség reméli, hogy őszre a végleges terv elkészülhet, amikor azt a presbitérium elé fogják terjeszteni.

A debreceni Bethlen Gábor Kör március hó 8-án, délután 4 órakor tartotta tisztújító közgyűlését a II. sz. theologiai tanteremben. A közgyűlés igen nagy érdeklődés mellett ment végbe. Elnökké választott Tomay Dezső segédlelkész. A Kör most is egyetemi istentiszteleteket fog tartani az oratóriumban az egyetemi ifjúság részére, tervbe van véve irodalmi délutánok és tea-estélyek rendezése is.

A debreceni Fűvészkert uccai református elemi iskola és a Miklós uccai református elemi iskola növendékei március 10—11. napjain gyermek színelőadást rendeznek.

A debreceni református tanítóképző ifjúsága március 11-én a DTE tornacsarnokában dísztorna-ünnepélyt rendez.

A kistemplom renoválási munkálatai a télen át, a rossz idő miatt szüneteltek, most azonban újult erővel indulnak meg. A templom belsejében még kicserélik az ötödik rossz állapotban levő oszlopot, majd következik a falak bevakolása és az oszlopok stilszerű kifestése. A templomot kétszínűre

festik és pedig úgy, hogy az építési sajátosságokat a festés is kiténtesse. A külső állványozás már megkezdődött és amint az idő kienged, megkezdik a templom külső renoválását is. A renoválási munka pünkösdre befejeződik s akkor országos ünnepség keretében avatják fel a Kistemplomot.

A Népszerű Főiskolai Tanfolyamon március 6-án dr. Bártha Károly az erdélyi szászok történetét, életmódját, szokásait ismertette, majd pedig a Kalotaszeg vidékén élő nép művészetéről tartott élvezetes előadást. Alapos és érdekes fejtegetéseit, szébbnél-szebb vetített képekkel kísérte. A termet zsúfolásig megtöltő közönség rendkívül nagy érdeklődéssel fogadta az előadást.

A Protestáns Nőszövetség október hó folyamán rendezte V. országos nőmunka kiállítását. Jelentkezni lehet Budapest, VIII. ker., Üllői-u. 24. alatti irodában.

A Rákospalotai Keresztyén Ifjúsági Egyesület egy év alatt 800 pengőt gyűjtött az egyesületi házra. Telket az egyház adott. Február 19-én zajlott le fehér asztalok mellett, bor nélkül az egyesület kedélyes es je, keresztyéni tiszta örömben. Mintegy 50 ifjú vett részt.

A besenyői református egyház 1928 márc. hó 20-án délelőtt 10 órakor ünnepélyes keretek közt helyezte el új templomának alapkövét. — Az ünnepség után az iskola helyiségében közeled lesz.

Úricsaládból származó, sok megpróbáltatáson keresztülment református nőt ajánljunk, aki református úricsaládnál alkalmazást keres. Ugy háztartásban, mint irodai teendőkben segédkezik, felsőruhát varr, beteget szívesen ápol. 35 éves. Jelenleg Békéscsabán tartózkodik nagyon nehéz viszonyok között. Sürgős megkeresést ker Töltéssy Zoltán református lelkész, Budapest, IX., Üllői-út 29., II. emelet.

Az amerikai vöröskeresztes gyermekek, mint minden évben, most is sok láda szeretet-adományt küldtek magyarországi testvéreiknek, amelyből a Hajdúmegyei Ifjúsági Vöröskereszt Kerület 450 dobozzal kapott. Minden doboz nyolctízféle hasznos és játék apróságokat tartalmaz. A szeretetadományok a debreceni és hajdúmegyei szegénysorsú ifj. vöröskeresztes gyermekek között lesznek szét osztva.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a lapfőmunkatárs:
Dr. KUN BÉLA.

Postatakarékpénztári csekk száma 143,916.

Pályázat

a tiszteletimrei református orgonista-kántortanítói állásra.

Fizetése: Különböző címeken 168 pengő. Buza 16 mázsa. Arpa 14 mázsa. Föld 15 hold (1200

RUN JÓZSEF késműves és műköszörűs Debrecen, Széchenyi-utca 1. sz.

□-öles). Kántori stóla. Allamsegély. Kötelessége: az összes orgonista-kántori teendők végzése; a reá bizott osztályok tanítása; ifjúsági énekvezetése, belmisszió, vasárnapi iskola ügyeinek vitelében segédkezés. Állás azonnal elfoglalandó. Határidő: március 25. Személyes megjelenés — saját költségen — előnyt biztosít. Pályázati kérvények ref. iskolaszékhöz adandók be.

Presbyterium.

Pályázat

a törökszentmiklósi református egyháznál lemondás folytán megüresedett IX. sz. férfi tanítói állásra.

I. *Javadalom*: 1. Fizetés az egyháztól a 122,000 sz. rendelet szerint. 2. Megfelelő fiz. lieg. államsegély. 3. Törvényszerű lakbér.

II. *Kötelességek*: 1. A reábizott osztály, vagy osztályok vezetése. 2. Lelkész és kántor díjtalan helyettesítése. 3. Presbyteri és iskolaszéki jegyzői tiszt betöltése. 4. Ifjúsági- és szeretetegyletnél díjtalan segédkezése.

Orgonázni tudó okl. tanítók keresztlevéllel, oklevéllel, működési, orvosi, honossági, kommunizmus alatti tanúsított magatartásukat igazoló községi és lelkesi bizonyítványokkal s végül az illetékes kir. tanfelügyelői véleménnyel ellátott kérvényüket április hó 15-ig alulírott iskolaszéki elnökhöz küldjék.

Menekültek, B. listások, valamint próbaéneklésre és orgonázásra saját költségükön pályázat lejártáig bármely napon jelentkezők előnyben részesülnek. Helybeli pályázó nincs.

Állás azonnal elfoglalandó, de csak miniszteri jóváhagyás után jogerős.

Pályázatok visszaküldésére bélyeg csatolandó. Törökszentmiklós, 1928 március 1-én.

Gaál István,
református lelkész,
iskolaszéki elnök.

Schuller Sámuel

szobafestő, mázoló és tapétázó mester
Debrecen, Simonffy u. 25. Telefon 806.

Templomfestést vállal.

Költségvetés díjtalan.

Szép és jómunkáért ezüst éremmel kitüntetve.

A szakértő biztonságával vásárolhat mindenki

Kardos László

vászon-, fehérneműek és kelengye üzletében
Debrecen, Kossuth-u. 9. Alapítva 1831. évben.

Legnagyobb vászonüzlet!

Jó minőség! Szabott árak! Nagy választék!

SZÁNTÓ JÓZSEF

papi-, úri- és egyenruhakészítő szabó-cég

Hódmezővásárhely, Fő-tér (saját ház).

Számos elismerőlevél művészi, jó munkáért.
Éremkitüntetések különböző kiállításokról.

Legcélsezerűbb ajándék lelkész urak részére a palást.

REV. SÁMUEL HORVÁTH

416 TENTH AVE., BOX 448
HOMESTEAD, PA.

1928. jan. 4.
AMERIKA.

Igen tisztelt Szántó úr!

A Brownsvillei egyház nőegylete általam küldi el a megrendelt palást árát, hogy az meglepetés legyen lelkészüknek. Kérem, hogy a rendelést haladéktalanul megküldeni méltó tassel a brownsvillei lelkész címére:

Rev. Barnabás Dienes.

307 Spring Str. Brownsville, Pa.
U. S. of America.

Kiváló tisztelettel:
HORVÁTH SÁMUEL.

REV. GEZA KOROCZ

180 HOME AVENUE
TRENTON N. J.
U. S. A.
AMERIKA.

Igen tisztelt Szántó úr!

A trentoni magyar református egyház presbitériumának megbízásából az alábbi kéressel fordulok Önhöz.

A külön papíron feljegyzett méretek szerint szíveskedjek az én részemre egy rövid papi tógát övvel; egy palástot, valamint egy nadrágot és egy papi fűveget készíteni s a darabokat lehetőleg március 10-ikéig utánvétellel megküldeni a fentti címre.

Előleget nem küldünk, mert nem ismerjük az árakat. Arra kérem Önt, hogy a levél vétele után, szíveskedjék azonnal munkába adni a megrendelést s azonnal megírni, hogy mire kerülnek a megrendelt darabok, hogy a megérkezéskor már tisztában legyünk azzal is, hogy mennyi vámot kell fizetnünk. Egyházmóról csak annyit írhatok, hogy ez magyar Amerikának legnagyobb egyházközsége s a híveimnek az az óhaj-tása, hogy a március 15-iki newyorki Kossuth-szobor leleplezésén már az Ön által küldött díszes papirruhában jelenhessek meg.

Amint a méretekről látni méltóztatik, elég testes ember vagyok. Ide csatolok egy fényképet is.

Megjegyzem, hogy a méretek inch szerint vannak, épen azért ide csatolok egy amerikai mérőszalagot is s erről majd Ön lemérheti centiméterrel a szükséges adatokat.

Abban az édes reményességben, hogy a ruhákat minél hamarabb ki méltóztatik küldeni, honfitársi szeretettel vagyok Trenton, N. J. 1928 január 30.

KOROCZ GÉZA,
református lelkész.

Lelkész és Tanító urak!

Tekintettel a mai nehéz anyagi viszonyokra,
az eddigi 6 havi hitel helyett

12 havi részletfizetés mellett
készíték

papi és polgári öltönyöket, palástokat,
női szabóságomban kosztümöket, felöltőket és
mindennemű női ruhákat a legizlésebb kivitelben,
jutányos árak mellett.

TEGDES JÁNOS

női és férfiszabó Debrecen, Péterfia-u. 42. sz.

Debreczeni István
órás-mester
Debrecen, Peterfia-u. 8.

Speciális órák javítása
Mindennemű órák raktára.

Az 1926. évi debreceni iparkiadáson díszoklevéllel, a budapesti és székesfehérvári orsz. kiállításon aranyéremmel kitüntetve.

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang-ércöntőde, harangfelszerelés és haranglábgyár
BUDAPEST, VI, FRANGEPÁN-UTCA 77. SZ.
(Saját házában). A nyugati pályaudvartól induló BUR vasúti „ÓR-HÁZ” megállóhely A) B) C) J) kocsikkal. Telefon: Lipót 813-53.

Az 1900. évi párizsi világ, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton a m. kir. kormány által díszoklevéllel, az 1927. évi budapesti, székesfehérvári és szentesi kiállításon a nagy aranyéremmel kitüntetve. — Számos egyházi elismerőlevél.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése

Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

✱

Kitűnő tűtöképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.

Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bödönök, disznóölő-kések, husvágó-gépek.

Telefon 6. és 15-48.

„MÉLIUSZ”

könyv-, zenemű-, papir- és írószerkereskedés
Iskolafelszerelési osztálya ajánlja alantli árjegyzékében foglalt hazafias ünnepekre alkalmas

nemzeti zászlóit
és gyászzsziókat szükséges
lobogóit.

Debrecen, Ferenc József út 26

TELEFON: 2-70. TELEFON: 2-70.

Zászlóárjegyzék.

Cimeres zászlók.

1 drb Magyar nemzeti cimerez merinói szintartó gyapju egybeszővött zászló 100 cm. hosszú, megfelelő széles rojttal, bojttal, rúd nélkül . . .	18.—
1 drb Hasonló kivitelben, 150 cm. hosszú és megfelelő széles . . .	22.—
1 drb Hasonló kivitelben, 200 cm. hosszú és megfelelő széles . . .	32.—
1 drb Hasonló kivitelben, 250 cm. hosszú és megfelelő széles . . .	36.—
1 drb Hasonló kivitelben, 300 cm. hosszú és megfelelő széles . . .	44.—

Cimer nélküli zászlók.

1 drb Magyar nemzeti cimerez nélküli merinói szintartó gyapju, egybeszővött zászló, 100 cm. hosszú, megfelelő széles rojttal, bojttal, rúd nélkül . . .	15.—
1 drb Hasonló kivitelben, 150 cm. hosszú és megfelelő széles . . .	18.—
1 drb Hasonló kivitelben, 200 cm. hosszú és megfelelő széles . . .	26.—
1 drb Hasonló kivitelben, 250 cm. hosszú és megfelelő széles . . .	32.—
1 drb Hasonló kivitelben, 300 cm. hosszú és megfelelő széles . . .	38.—

Gyapot zászlók.

1 drb Magyar Nemzeti gyapot zászló rojttal, bojttal, rúd nélkül, 50 cm. hosszú, megfelelő széles . . .	4.—
1 drb Hasonló kivitelben, 100 cm. hosszú és megfelelő széles . . .	8.—
1 drb Hasonló kivitelben, 200 cm. hosszú és megfelelő széles . . .	12.—
1 drb Hasonló kivitelben, 300 cm. hosszú és megfelelő széles . . .	16.—

Gyászzászlók és gyászlófogók.

1 drb Fekete gyászzászló, legjobb minőségű, szintartó merinói gyapjukelméből, 200 cm. hosszú, megfelelő széles rojttal és bojttal, rúd nélkül . . .	26.—
1 drb Hasonló kivitelben, 250 cm. hosszú és megfelelő széles . . .	32.—
1 drb Hasonló kivitelben, 300 cm. hosszú és megfelelő széles . . .	38.—
1 drb Hasonló kivitelben, 300 cm. hosszú és megfelelő széles . . .	58.—

Gyapot kelméből.

1 drb Fekete gyászzászló, 200 cm. hosszú, megfelelő széles, fekete gyapot kelméből, fekete rojttal és bojttal . . .	18.—
1 drb Hasonló kivitelben, 300 cm. hosszú és megfelelő széles . . .	26.—

Minden egyéb zászlóhoz való anyagokról kívánatra árajánlattal szolgálunk.

Debrecen város és a Tiszántúli ref. egyházker. könyvnyomda-vállalata.